

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 23 kwietnia 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących — Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 — Artykuł 13 ust. 2 i art. 17 — Praca dorywcza wykonywana w państwie członkowskim innym niż państwo miejsca zamieszkania — Właściwe ustawodawstwo — Odmowa przyznania zasiłku rodzinnego oraz obniżenie emerytury w państwie członkowskim miejsca zamieszkania

W sprawie C-382/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Centrale Raad van Beroep (Niderlandy) postanowieniem z dnia 1 lipca 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 lipca 2013 r., w postępowaniu:

C.E. Franzen,

H.D. Giesen,

F. van den Berg

przeciwko

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, K. Jürimäe (sprawozdawca), J. Malenovský, M. Safjan i A. Prechal, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 25 czerwca 2014 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu C.E. Franzen przez S. Ikiza, advocaat,
- w imieniu Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank przez H. van der Mosta i T. Theele, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M. Noort, działającą w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: niderlandzki.

- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Brighthouse, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez B. Kennely'ego i J. Holmesa, barristers,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. van Beeka i D. Martina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 10 września 2014 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 13 ust. 2 i art. 17 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienionego rozporządzeniem nr 1992/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dz.U. L 392, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”), a także art. 20 TFUE, 21 TFUE i 45 TFUE.
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach trzech sporów między, odpowiednio, C.E. Franzen oraz H.D. Giesenem i F. van den Bergiem a Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (radą nadzorczą zakładu ubezpieczeń społecznych, zwanego dalej „SVB”) dotyczących decyzji, na mocy których organ ten odmówił przyznania zasiłku rodzinnego C.E. Franzen oraz obniżył dodatek partnerski H.D. Giesena i emeryturę F. van den Berga.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 1 rozporządzenia nr 1408/71 stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

- a) „określenia »pracownik najemny« i »osoba prowadząca działalność na własny rachunek« oznaczają, odpowiednio, każdą osobę:
 - i) [która jest] ubezpieczona w ramach ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego kontynuowanego w odniesieniu do jednego lub więcej [kilku] ryzyk w ramach działów systemu zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych lub osób prowadzących działalność na własny rachunek lub w ramach specjalnego systemu dla urzędników służby cywilnej;
 - ii) która jest ubezpieczona obowiązkowo na wypadek jednego lub kilku ryzyk, odpowiadających działom systemu zabezpieczenia społecznego, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, w ramach systemu zabezpieczenia społecznego stosowanego do wszystkich mieszkańców albo do ogółu ludności czynnej zawodowo, jeżeli ta osoba:
 - może być określona jako pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek ze względu na sposób zarządzania albo finansowania tego systemu, lub

- nie spełniając tych kryteriów, jest ubezpieczona z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego kontynuowanego na wypadek innych ryzyk, określonych w załączniku I, w ramach systemu ustanowionego na rzecz pracowników najemnych i osób prowadzących działalność na własny rachunek lub w ramach systemu określonego w [ppkt (iii)] lub, w przypadku braku takiego systemu w danym państwie członkowskim, jeżeli osoba ta spełnia kryteria definicji podanej w załączniku I;

[...]”.

- 4 Artykuł 2 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zakres podmiotowy”, przewiduje w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie stosuje się do pracowników najemnych lub do osób prowadzących działalność na własny rachunek, lub do studentów, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich i są obywatelami jednego z państw członkowskich lub są bezpaństwowcami lub uchodźcami, zamieszkającymi na terytorium jednego z państw członkowskich, jak i do członków ich rodzin i do osób pozostałych przy życiu [po ich śmierci]”.

- 5 Artykuł 13 rozporządzenia nr 1408/71, ujęty w tytule II, zatytułowanym „Określenie właściwego ustawodawstwa”, ustanawia następujące zasady ogólne:

„1. Z zastrzeżeniem art. 14c i 14f osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo określa się zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 14–17:

- a) pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego państwa członkowskiego;

[...]

- f) osoba, która przestaje podlegać ustawodawstwu państwa członkowskiego, a nie podlega ustawodawstwu innego państwa członkowskiego zgodnie z jedną z zasad ustanowionych w akapitach poprzednich lub zgodnie z jednym z wyjątków lub przepisów szczególnych, określonych w art. 14–17, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, wyłącznie zgodnie z przepisami tego ustawodawstwa”.

- 6 W myśl art. 17 tego rozporządzenia, zatytułowanego „Wyjątki od przepisów art. 13–16”:

„Dwa lub więcej [większa liczba] państw członkowskich, właściwe władze tych państw lub organy wyznaczone przez te władze mogą przewidzieć, za wspólnym porozumieniem, w interesie niektórych osób lub niektórych grup osób, wyjątki od przepisów art. 13–16”.

Prawo niderlandzkie

Ustawa o powszechnym systemie emerytalnym

- 7 Zgodnie z art. 2 Algemene Ouderdomswet (ustawy o powszechnym systemie emerytalnym, zwanej dalej „AOW”) „osobą zamieszkałą” w rozumieniu tej ustawy jest osoba, która ma miejsce zamieszkania w Niderlandach.

- 8 Stosownie do art. 3 ust. 1 AOW miejsce zamieszkania danej osoby określa się według okoliczności konkretnego przypadku.
- 9 W myśl art. 6 ust. 1 lit. a) AOW ubezpieczonym na podstawie przepisów tej ustawy jest osoba, która nie osiągnęła jeszcze wieku emerytalnego i jest osobą zamieszkałą. Zgodnie z art. 6 ust. 3 tej ustawy na zasadzie odstępstwa od przepisów ust. 1 i 2 krąg osób ubezpieczonych może zostać rozszerzony lub ograniczony w drodze rozporządzenia właściwego organu administracji publicznej.
- 10 Ustawą z dnia 29 kwietnia 1998 r. (Stb., 267) do AOW dodano art. 6a z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 1989 r.; przepis ten stanowi:
- „W stosownym wypadku na zasadzie odstępstwa od art. 6 AOW i opierających się na nim przepisów:
- a) za ubezpieczonego uznaje się osobę, której ubezpieczenie na podstawie tej ustawy wynika z przepisów umowy lub z postanowienia organizacji międzynarodowej;
- b) za ubezpieczonego nie uznaje się osoby, która na podstawie umowy lub postanowienia organizacji międzynarodowej podlega ustawodawstwu innego państwa”.
- 11 Artykuł 13 ust. 1 lit. a) AOW przewiduje, że wysokość emerytury jest obniżana o 2% za każdy rok kalendarzowy, w którym uprawniony do emerytury po ukończeniu 15. roku życia, ale przed ukończeniem 65. roku życia nie był ubezpieczony.
- 12 Artykuł 13 ust. 2 lit. a) tej ustawy przewiduje, że wysokość dodatku małżeńskiego do emerytury brutto jest obniżana o 2% za każdy rok kalendarzowy, w którym małżonek uprawnionego do emerytury po ukończeniu przez uprawnionego do emerytury 15. roku życia, ale przed ukończeniem 65. roku życia nie był ubezpieczony.
- 13 Zgodnie z art. 45 ust. 1 zdanie pierwsze AOW, w brzmieniu na dzień 1 kwietnia 1985 r., ubezpieczeni i byli ubezpieczeni – w przypadkach, na warunkach i według stawek ustalonych w drodze rozporządzenia właściwego organu administracji publicznej – są uprawnieni do uiszczenia składek za okresy po ukończeniu 15. roku życia, ale przed ukończeniem 65. roku życia, w trakcie których to okresów nie są lub nie byli ubezpieczeni.
- 14 Zgodnie z tym samym przepisem, w brzmieniu na dzień 1 stycznia 1990 r., ubezpieczeni i byli ubezpieczeni mogą – w przypadkach, na warunkach i według stawek ustalonych w drodze rozporządzenia właściwego organu administracji publicznej – ubezpieczyć się dobrowolnie za okresy po ukończeniu 15. roku życia, ale przed ukończeniem 65. roku życia, w trakcie których to okresów nie są lub nie byli ubezpieczeni.

Powszechna ustawa o systemie zasiłków rodzinnych

- 15 Treść art. 2 oraz art. 3 ust. 1 Algemene Kinderbijslagwet (powszechnej ustawy o systemie zasiłków rodzinnych, zwanej dalej „AKW”) jest tożsama z treścią art. 2 oraz art. 3 ust. 1 AOW.
- 16 Zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a) AKW ubezpieczonym w rozumieniu tej ustawy jest osoba zamieszkała.
- 17 Artykuł 6a lit. b) AKW przewiduje, że w stosownym wypadku na zasadzie odstępstwa od art. 6 AKW i opierających się na nim przepisów za ubezpieczonego nie uznaje się osoby, która na podstawie umowy lub postanowienia organizacji międzynarodowej podlega ustawodawstwu innego państwa.

Rozporządzenie w sprawie rozszerzenia i ograniczenia kręgu osób objętych ubezpieczeniem społecznym

- 18 W okresie, którego dotyczą spory w postępowaniach głównych, na podstawie art. 6 ust. 3 AOW i AKW wydano kilka Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen (rozporządzeń w sprawie rozszerzenia i ograniczenia kręgu osób objętych ubezpieczeniem społecznym, zwanych dalej „BUB”). I tak, w okolicznościach faktycznych postępowań głównych zastosowanie miały kolejno rozporządzenia: z dnia 19 października 1976 r. (Stb. 557, zwane dalej „BUB 1976”), z dnia 3 maja 1989 r. (Stb. 164, zwane dalej „BUB 1989”) oraz z dnia 24 grudnia 1998 r. (Stb. 746, zwane dalej „BUB 1999”).
- 19 Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a) BUB 1976 za „ubezpieczonego” w rozumieniu między innymi AOW nie uznaje się osoby zamieszkałej, która jest zatrudniona poza Królestwem Niderlandów i z tego tytułu jest ubezpieczona na podstawie obowiązujących w państwie zatrudnienia uregulowań dotyczących świadczeń z tytułu wieku i śmierci oraz zasiłku rodzinnego.
- 20 BUB 1976 zostało zastąpione przez BUB 1989, którego art. 10 ust. 1, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 1989 r. do dnia 1 stycznia 1992 r., przewidywał, że „ubezpieczeniem społecznym nie jest objęta osoba zamieszkała prowadząca działalność zarobkową wyłącznie poza Niderlandami”. W okresie od 1 stycznia 1992 r. do 1 stycznia 1997 r. ten sam przepis BUB 1989 stanowił, że „ubezpieczeniem społecznym nie jest objęta osoba zamieszkała, która przez nieprzerwany okres co najmniej trzech miesięcy prowadzi działalność zarobkową wyłącznie poza Niderlandami”. W brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1997 r. do dnia 1 stycznia 1999 r. art. 10 ust. 1 BUB 1989 stanowił natomiast, że „ubezpieczeniem społecznym nie jest objęta osoba zamieszkała, która przez nieprzerwany okres co najmniej trzech miesięcy prowadzi działalność zarobkową wyłącznie poza Niderlandami, chyba że działalność ta jest wykonywana na podstawie stosunku pracy z pracodawcą zamieszkałym lub mającym siedzibę w Niderlandach”.
- 21 W dniu 1 stycznia 1999 r. BUB 1989 zostało zastąpione przez BUB 1999. Artykuł 12 BUB 1999 przewiduje, że „ubezpieczeniem społecznym nie jest objęta osoba mająca miejsce zamieszkania w Niderlandach, która przez nieprzerwany okres co najmniej trzech miesięcy prowadzi działalność zarobkową wyłącznie poza Niderlandami, chyba że działalność ta wykonywana jest wyłącznie na podstawie stosunku pracy z pracodawcą zamieszkałym lub mającym siedzibę w Niderlandach”.
- 22 Zarówno BUB 1989, jak i BUB 1999 zawierały, odpowiednio, w art. 25 i 24, klauzulę łagodzącą, która w niektórych przypadkach uprawniała SVB, zgodnie z brzmieniem BUB 1989, do stosowania odstępstw od przepisów tego rozporządzenia, jeżeli obowiązek ubezpieczenia bądź wyłączenie tego obowiązku na podstawie tego rozporządzenia mogłyby skutkować rażącą niesprawiedliwością, albo, zgodnie z brzmieniem BUB 1999, do odmowy zastosowania przepisów tego rozporządzenia lub odstąpienia od nich, jeżeli ich stosowanie mogłoby skutkować, z punktu widzenia konieczności rozszerzenia lub ograniczenia kręgu osób objętych ubezpieczeniem, rażącą niesprawiedliwością wynikającą wyłącznie z obowiązku ubezpieczenia bądź wyłączenia tego obowiązku na podstawie tego rozporządzenia.

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

- 23 Wszyscy skarżący w postępowaniach głównych mają obywatelstwo niderlandzkie i mieszkają w Niderlandach.

Sprawa C.E. Franzen

- 24 C.E. Franzen, urodzona w 1965 r., pobierała w Niderlandach na podstawie AKW zasiłek rodzinny na swoją córkę, urodzoną w 1995 r., którą wychowywała samotnie. W listopadzie 2002 r. powiadomiła SVB, że od dnia 1 stycznia 2001 r. wykonywała w Niemczech działalność zarobkową jako fryzjerka w wymiarze 20 godzin tygodniowo. Ze względu na niskie dochody, jakie osiągała z tego tytułu, podlegała w Niemczech wyłącznie obowiązkowemu ubezpieczeniu wypadkowemu (Unfallversicherung), nie mając jednocześnie prawa do świadczeń z pozostałych elementów niemieckiego systemu zabezpieczenia społecznego. Decyzją z dnia 25 lutego 2003 r. SVB cofnął C.E. Franzen prawo do zasiłku rodzinnego ze skutkiem od dnia 1 października 2002 r.
- 25 W uwagach przedstawionych Trybunałowi SVB wyjaśnia, że pismem z dnia 21 września 2003 r. C.E. Franzen wniosła, na podstawie art. 24 BUB 1999, o uchylenie decyzji o wyłączeniu jej z systemu ubezpieczeń społecznych. Decyzją z dnia 15 marca 2004 r. SVB oddalił ten wniosek, twierdząc, że C.E. Franzen nie była ubezpieczona ani na gruncie prawa Unii, ani na gruncie prawa niderlandzkiego. Jednocześnie SVB utrzymuje, że w decyzji z dnia 15 marca 2004 r. zasugerował C.E. Franzen zwrócenie się do właściwego organu niemieckiego o wydanie decyzji na podstawie art. 17 rozporządzenia nr 1408/71, na mocy której podlegałaby ona wyłącznie ustawodawstwu niderlandzkiemu. C.E. Franzen nie zareagowała na tę sugestię.
- 26 W dniu 30 stycznia 2006 r. C.E. Franzen złożyła kolejny wniosek o przyznanie zasiłku rodzinnego, który SVB uwzględnił decyzją z dnia 27 marca 2006 r. ze skutkiem od pierwszego kwartału 2006 r.
- 27 Pismem z dnia 5 czerwca 2007 r. zwrócono się w imieniu C.E. Franzen o przyznanie jej zasiłku rodzinnego od czwartego kwartału 2002 r. Decyzją z dnia 5 lipca 2007 r. SVB ustalił, że od pierwszego kwartału 2006 r. C.E. Franzen nie miała prawa do zasiłku rodzinnego, jednocześnie informując ją, że nie będzie żądał zwrotu nienależnie wypłaconych kwot. Decyzją z dnia 16 listopada 2007 r. zażalenie C.E. Franzen na tę decyzję zostało oddalone jako bezzasadne, zaś jej wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy z dnia 5 czerwca 2007 r. został rozpatrzony odmownie.
- 28 W dniu 6 lutego 2008 r., w toku postępowania w sprawie skargi na decyzję z dnia 5 lipca 2007 r., SVB wydał nową decyzję, którą zmieniono uzasadnienie decyzji z dnia 16 listopada 2007 r., wskazując, że wnioski o zasiłek rodzinny zostały oddalone ze względu na to, iż zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1408/71 C.E. Franzen podlegała wyłącznie ustawodawstwu niemieckiemu, co przekreślało możliwość objęcia jej niderlandzkim systemem ubezpieczeń społecznych.
- 29 Wyrokiem z dnia 5 sierpnia 2008 r. Rechtbank Maastricht (sąd okręgowy w Maastricht) oddalił skargi C.E. Franzen na decyzje z dnia 16 listopada 2007 r. i 6 lutego 2008 r. jako bezzasadne. C.E. Franzen zaskarżyła ten wyrok do Centrale Raad van Beroep (niderlandzkiego sądu ostatniej instancji właściwego w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego), przed którym strony w postępowaniu głównym spierają się o to, czy poczynawszy od dnia 1 października 2002 r., C.E. Franzen była ubezpieczona na podstawie AKW ze względu na zamieszkiwanie w Niderlandach.

Sprawa H.D. Giesena

- 30 Małżonka H.D. Giesena, urodzona w 1947 r., pracowała w Niemczech najpierw w 1970 r., a następnie w okresie od 19 maja 1988 r. do 12 maja 1993 r. jako „geringfügig Beschäftigte”, czyli osoba zatrudniona w niewielkim wymiarze czasu pracy. Była między innymi sprzedawczynią w sklepie odzieżowym i pracowała na podstawie umowy o pracę dorywczą w niepełnym wymiarze miesięcznego czasu pracy, nieprzekraczającego dwóch bądź trzech dni w miesiącu.

- 31 W dniu 22 września 2006 r. H.D. Giesen złożył wniosek o przyznanie emerytury oraz dodatku partnerskiego na podstawie AOW, który to wniosek został uwzględniony przez SVB decyzją z dnia 3 października 2007 r. Niemniej jednak wspomniany dodatek partnerski został obniżony o 16%, gdyż małżonka H.D. Giesena, w okresie, podczas którego pracowała w Niemczech, nie była ubezpieczona w niderlandzkim systemie ubezpieczeń społecznych. H.D. Giesen wniósł zażalenie na tę decyzję w zakresie dotyczącym obniżenia tego dodatku. Decyzją z dnia 20 maja 2008 r. zażalenie to zostało oddalone jako bezzasadne.
- 32 Wyrokiem z dnia 13 października 2008 r. Rechtbank Roermond (sąd okręgowy w Roermond) oddalił skargę H.D. Giesena na decyzję z dnia 20 maja 2008 r. jako bezzasadną. W ocenie tego sądu małżonka H.D. Giesena nie podlegała ustawodawstwu niderlandzkiemu, gdyż nie wykazano, że jej zatrudnienie w Niemczech nie przekraczało okresu trzech miesięcy. H.D. Giesen zaskarżył ten wyrok do sądu odsyłającego, przed którym strony w postępowaniu głównym spierają się o to, czy w okresie od 19 maja 1988 r. do 31 grudnia 1992 r. małżonka H.D. Giesena była ubezpieczona na podstawie AOW ze względu na zamieszkiwanie w Niemczech.

Sprawa F. van den Berga

- 33 F. van den Berg, urodzony w 1943 r., wykonywał w Niemczech działalność zarobkową w okresach od 25 czerwca do 24 lipca 1972 r. i od 1 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 1994 r. Z postanowienia odsyłającego wynika, że ową działalność wykonywał nie w sposób ciągły, lecz w krótkich okresach czasu. Ze względu na niskie dochody, jakie osiągał z tego tytułu, nie podlegał w Niemczech obowiązkowi opłacania składek. W dniu 17 stycznia 2008 r. F. van den Berg złożył wniosek o przyznanie emerytury na podstawie AOW. Decyzją z dnia 1 sierpnia 2008 r. SVB przyznał mu emeryturę, obniżając ją jednak o 14%, co umotywował tym, że przez ponad siedem lat F. van den Berg nie był ubezpieczony w Niemczech. Decyzją z dnia 25 listopada 2008 r. zażalenie F. van den Berga na tę decyzję zostało uznane częściowo za zasadne, skutkiem czego wysokość obniżenia zmieniono na 10%.
- 34 Wyrokiem z dnia 19 października 2009 r. Rechtbank Maastricht oddalił skargę F. van den Berga na decyzję z dnia 25 listopada 2008 r. jako bezzasadną. F. van den Berg zaskarżył ten wyrok do sądu odsyłającego, przed którym strony w postępowaniu głównym spierają się o to, czy w okresie od 1 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 1994 r. F. van den Berg był ubezpieczony na podstawie AOW ze względu na zamieszkiwanie w Niemczech.

Uwagi wspólne dla wszystkich trzech spraw

- 35 Centrale Raad van Beroep stoi na stanowisku, że w spornych okresach skarżących w postępowaniach głównych można uznać za pracowników najemnych w rozumieniu art. 2 rozporządzenia nr 1408/71 w związku z art. 1 lit. a) tego rozporządzenia, przy czym AOW i AKW mieszczą się w przedmiotowym zakresie tego rozporządzenia.
- 36 Powstaje jednak pytanie, czy w spornych okresach skarżący w postępowaniu głównym byli objęci, stosownie do art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, ustawodawstwem niemieckim, a jeśli tak, to czy mając na uwadze rozłączny charakter tego przepisu, podleganie ustawodawstwu niemieckiemu wyłącza możliwość zastosowania ustawodawstwa niderlandzkiego. W tym kontekście sąd odsyłający powołuje się na wyrok Kits van Heijningen (C-2/89, EU:C:1990:183), który dotyczył zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, i zastanawia się, czy orzecznictwo to znajduje przełożenie na umowę o pracę dorywczą.
- 37 Sąd odsyłający zaznacza, że w ramach rozpatrywanych sporów nie budzi wątpliwości, iż zainteresowani nie byli z tytułu wykonywanej działalności ubezpieczeni na podstawie ustawodawstwa niemieckiego, z wyjątkiem podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu wypadkowemu, co jednak nie uprawnia ich,

w zależności od przypadku, do otrzymywania emerytury albo zasiłku rodzinnego. Sąd ten podnosi też, że w okresie od 1 lipca 1989 r. do 31 grudnia 1992 r., który to okres dotyczy małżonki H.D. Giesena, oraz w spornych okresach, które dotyczą F. van den Berga i C.E. Franzen, na podstawie przepisów AOW i AKW nie sposób uznać, iż osoby te były ubezpieczone na gruncie prawa krajowego. Aby ustalić, czy ich wyłączenie z systemu ubezpieczeń społecznych jest zgodne z prawem Unii, należy dokonać interpretacji postanowień prawa Unii dotyczących swobodnego przepływu pracowników (art. 45 TFUE) oraz obywateli (art. 20 TFUE i 21 TFUE).

38 W tych okolicznościach Centrale Raad van Beroep postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) a) Czy art. 13 ust. 2 zdanie pierwsze i lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że rezydenci [mieszkańcy] państwa członkowskiego, którzy są objęci zakresem stosowania tego rozporządzenia i na podstawie umowy o pracę dorywczą są zatrudnieni przez nie więcej niż dwa lub trzy dni w miesiącu na terytorium innego państwa członkowskiego, podlegają z tego tytułu ustawodawstwu z dziedziny zabezpieczenia społecznego państwa zatrudnienia?
- b) W razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie [pierwsze lit. a)]: czy wymienieni rezydenci [mieszkańcy] podlegają w tym przypadku ustawodawstwu z dziedziny zabezpieczenia społecznego państwa zatrudnienia zarówno podczas dni, w których czynności są wykonywane, jak i podczas dni, w których czynności nie są wykonywane, a jeśli tak, to jak długo nadal mają zastosowanie wymienione przepisy po ostatnio rzeczywiście wykonanych czynnościach?
- 2) Czy art. 13 ust. 2 zdanie pierwsze i lit. a) w związku z art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 stoi na przeszkodzie temu, by pracownik migrujący, który podlega ustawodawstwu z dziedziny zabezpieczenia społecznego państwa zatrudnienia, na mocy ustawodawstwa krajowego państwa zamieszkania uznawany był za ubezpieczonego na podstawie AOW w tym państwie zamieszkania?
- 3) a) Czy prawo Unii, w szczególności przepisy dotyczące swobodnego przemieszczania się pracowników lub obywateli Unii, należy interpretować w ten sposób, że w okolicznościach niniejszych postępowań stoi ono na przeszkodzie stosowaniu przepisu krajowego takiego jak art. 6a AOW lub AKW, zgodnie z którym zamieszkały w Niderlandach pracownik migrujący jest tam wykluczony z ubezpieczenia na podstawie AOW lub AKW z tego powodu, że podlega wyłącznie niemieckiemu ustawodawstwu z dziedziny zabezpieczenia społecznego, i to nawet wtedy, gdy w Niemczech pracownik ten jako »geringfügig Beschäftigte« [zatrudniony w niewielkim wymiarze czasu pracy] jest wykluczony z ubezpieczenia »Altersrente« [ubezpieczenia emerytalnego] i nie jest uprawniony do »Kindergeld« [zasiłku rodzinnego]?
- b) Czy dla odpowiedzi na pytanie [trzecie lit. a)] ma znaczenie, że istniała możliwość zawarcia dobrowolnego ubezpieczenia na podstawie AOW lub wezwania SVB do doprowadzenia do porozumienia w rozumieniu art. 17 rozporządzenia nr 1408/71?».

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 39 Poprzez swoje pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że osoba zamieszkała w państwie członkowskim, która objęta jest zakresem stosowania tego rozporządzenia i na podstawie umowy o pracę dorywczą jest zatrudniona na terytorium innego państwa członkowskiego w wymiarze kilku dni miesięcznie, podlega z tego tytułu ustawodawstwu państwa zatrudnienia, a jeśli tak, to czy jest tak również w trakcie dni, w których osoba ta nie wykonuje pracy najemnej.
- 40 Należy przypomnieć, że rozporządzenie nr 1408/71 wprowadza system koordynacji krajowych systemów zabezpieczenia społecznego oraz określa w tytule II zasady dotyczące ustalania właściwego ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników, którzy przemieszczają się w obrębie Unii (zob. w szczególności podobnie wyrok Wencel, C-589/10, EU:C:2013:303, pkt 45).
- 41 Przepisy tytułu II rozporządzenia nr 1408/71 mają zapewniać, aby zainteresowani podlegali systemowi zabezpieczenia społecznego jednego tylko państwa członkowskiego, co ma pozwolić na uniknięcie kolizji właściwych przepisów krajowych oraz komplikacji, jakie mogą się z tym wiązać (zob. wyroki: Ten Holder, 302/84, EU:C:1986:242, pkt 19; Luijten, 60/85, EU:C:1986:307, pkt 12; Bosmann, C-352/06, EU:C:2008:290, pkt 16; a także Hudziński i Wawrzyniak, C-611/10 i C-612/10, EU:C:2012:339, pkt 41).
- 42 Owa zasada jednego ustawodawstwa została w szczególności wyrażona w art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71, który stanowi, że pracownicy, do których stosuje się to rozporządzenie, podlegają wyłącznie ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego (zob. wyroki: Ten Holder, 302/84, EU:C:1986:242, pkt 20; Luijten, 60/85, EU:C:1986:307, pkt 13; a także Bosmann, C-352/06, EU:C:2008:290, pkt 16).
- 43 Na podstawie art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego. Ustalenie, które ustawodawstwo państwa członkowskiego znajduje zastosowanie wobec pracownika na podstawie tego przepisu, skutkuje tym, że tylko ustawodawstwo tego państwa członkowskiego znajduje wobec niego zastosowanie (zob. wyroki: Ten Holder, 302/84, EU:C:1986:242, pkt 23; Bosmann, C-352/06, EU:C:2008:290, pkt 17).
- 44 W wyroku Kits van Heijningen (C-2/89, EU:C:1990:183, pkt 10), który dotyczył zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy wynoszącym dwa dni tygodniowo po dwie godziny, Trybunał stwierdził, że nic w treści art. 1 lit. a) lub art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 nie pozwala wyłączyć z zakresu stosowania tego rozporządzenia niektórych kategorii osób ze względu na czas, jaki osoby te poświęcają na wykonywanie swojej działalności zawodowej. W konsekwencji należy uznać, że dana osoba mieści się w zakresie stosowania rozporządzenia nr 1408/71, jeżeli spełnia kryteria ustanowione w art. 1 lit. a) w związku z art. 2 ust. 1 tego rozporządzenia.
- 45 W swoim pytaniu pierwszym lit. a) sąd odsyłający zastanawia się, czy orzecznictwo będące rezultatem wyroku Kits van Heijningen (C-2/89, EU:C:1990:183) znajduje zastosowanie w sytuacji takiej jak sytuacja małżonki H.D. Giesena, która pracowała w Niemczech wyłącznie w wymiarze dwóch bądź trzech dni miesięcznie. Co się tyczy sytuacji C.E. Franzen oraz F. van den Berga, zdaniem tego sądu nie ma wątpliwości, iż ich działalność w Niemczech miała charakter pracy najemnej, zaś w spornych okresach, które dotyczą obu tych skarżących, Republika Federalna Niemiec była państwem właściwym.
- 46 W tym względzie z orzecznictwa przytoczonego w pkt 44 niniejszego wyroku wynika, że czas, jaki dana osoba poświęca na wykonywanie pracy najemnej, pozostaje bez wpływu na kwestię ustalenia, czy osoba ta objęta jest zakresem zastosowania rozporządzenia nr 1408/71, w związku z czym należy stwierdzić,

że osoba, która pracuje dwa bądź trzy dni miesięcznie i spełnia kryteria określone w art. 1 lit. a) w związku z art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71, a więc jako pracownik najemny podlega ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich i jest obywatelem jednego z państw członkowskich, objęta jest zakresem stosowania tego rozporządzenia. Zgodnie z art. 13 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia osoba taka podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na terytorium którego jest zatrudniona.

- 47 Sąd odsyłający zastanawia się przy tym, czy na podstawie rzeczonego art. 13 ust. 2 lit. a) ustawodawstwo państwa zatrudnienia znajduje zastosowanie tylko podczas dni, w których dany pracownik wykonuje swoją działalność, czy także podczas dni, w których nie wykonuje on tej działalności.
- 48 Odpowiedź na to pytanie również można wyprowadzić z wyroku Kits van Heijningen (C-2/89, EU:C:1990:183). W pkt 14 tego wyroku Trybunał orzekł bowiem, że art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 nie wprowadza żadnego rozróżnienia na zatrudnienie w pełnym i w niepełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto dopuszczenie możliwości stosowania rozpatrywanego ustawodawstwa państwa zatrudnienia tylko do okresów, w których dana działalność jest wykonywana, z wyłączeniem tych, gdy działalność ta nie jest wykonywana, klóciłoby się z celem tego rozporządzenia.
- 49 Trybunał stwierdził w konsekwencji, iż art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że osoba objęta zakresem stosowania tego rozporządzenia, która na terytorium państwa członkowskiego jest zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy, podlega ustawodawstwu tego państwa zarówno podczas dni, w których wykonuje swoją działalność, jak i podczas dni, w których nie wykonuje tej działalności (wyrok Kits van Heijningen, C-2/89, EU:C:1990:183, pkt 15).
- 50 Podobnie rzecz ma się w przypadku pracy dorywczej, której dotyczą sprawy rozpatrywane w postępowaniu głównym. W tym względzie należy wyjaśnić, że ustawodawstwo państwa zatrudnienia znajduje zastosowanie tak długo, jak długo dana osoba wykonuje swoją działalność zawodową na terytorium tego państwa członkowskiego. Kwestie takie jak te, czy owa działalność wykonywana jest na podstawie stosunku pracy oraz jaki jest rodzaj tego stosunku – który może przybrać formę zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy bądź zatrudnienia dorywczego – czy też liczba godzin przepracowanych przez pracownika, nie mają tu żadnego znaczenia.
- 51 Interpretacji tej nie przekreśla orzecznictwo dotyczące art. 13 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1408/71, zgodnie z którym przepis ten – w myśl którego jeżeli dana osoba spełnia wskazane w nim kryteria, to objęta jest ustawodawstwem państwa członkowskiego miejsca zamieszkania – znajduje zastosowanie zarówno do osób, które definitywnie zakończyły działalność zawodową, jak też do osób, które tylko zawiesiły jej wykonywanie (wyroki: Kuusijärvi, C-275/96, EU:C:1998:279, pkt 39, 40; a także Adanez-Vega, C-372/02, EU:C:2004:705, pkt 24).
- 52 Jak bowiem trafnie podnosi SVB, okresu, podczas którego dana osoba nie wykonuje działalności w ramach pracy dorywczej, nie można traktować jako zawieszenia wykonywania działalności. W tym względzie z materiałów przekazanych Trybunałowi wynika, że stosunek pracy między małżonką H.D. Giesena a jej pracodawcą trwał nieprzerwanie przez pięć lat. W związku z tym w trakcie całego tego okresu podlegała ona, stosownie do art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, ustawodawstwu państwa zatrudnienia, czyli ustawodawstwu niemieckiemu.
- 53 Na pytanie pierwsze należy zatem odpowiedzieć, iż art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że osoba zamieszkała w państwie członkowskim, która objęta jest zakresem stosowania tego rozporządzenia i na podstawie umowy o pracę dorywczą jest zatrudniona na terytorium innego państwa członkowskiego w wymiarze kilku dni miesięcznie, podlega z tego tytułu ustawodawstwu państwa zatrudnienia zarówno podczas dni, w których wykonuje pracę najemną, jak i podczas dni, w których nie wykonuje tej pracy.

W przedmiocie pytania drugiego

- 54 Poprzez swoje pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 13 ust. 2 lit. a) w związku z art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że w okolicznościach rozpatrywanych w postępowaniu głównym stoi on na przeszkodzie temu, by pracownik migrujący, który podlega ustawodawstwu państwa zatrudnienia, miał prawo, na mocy ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, do świadczeń z systemu ubezpieczeń emerytalnych i zasiłków rodzinnych tego państwa.
- 55 Pytanie to zostało postawione w szczególnych okolicznościach spraw rozpatrywanych w postępowaniach głównych, w których zastosowanie ustawodawstwa państwa zatrudnienia nie dawało zainteresowanym prawa do zasiłku rodzinnego i emerytury z systemu zabezpieczenia społecznego tego państwa.
- 56 Jakkolwiek ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, które stanowi przedmiot postępowań głównych, wyłącza, zgodnie z klauzulą wyłączającą ujętą w art. 6a lit. b) AKW i AOW, pracowników migrujących, takich jak skarżący w postępowaniach głównych, z systemu ubezpieczeń emerytalnych tego państwa, sąd odsyłający wyjaśnia, że w razie udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie będzie on zmuszony odmówić zastosowania klauzuli wyłączającej na rzecz klauzuli sprawiedliwości przewidzianej w BUB 1989 i BUB 1999, aby nie dopuścić do rażącej niesprawiedliwości wynikającej z obowiązku ubezpieczenia bądź wyłączenia tego obowiązku.
- 57 To właśnie w tym kontekście należy odpowiedzieć na pytanie, czy art. 13 rozporządzenia nr 1408/71 sprzeciwia się możliwości przyznania tych świadczeń przez państwo członkowskie miejsca zamieszkania.
- 58 W tym względzie warto przypomnieć, że w wyrokach Bosmann (C-352/06, EU:C:2008:290) oraz Hudziński i Wawrzyniak (C-611/10 i C-612/10, EU:C:2012:339) Trybunał zaakceptował możliwość stosowania wyjątków od zasady jednego ustawodawstwa oraz uznał, że państwo członkowskie, które nie jest właściwe na podstawie przepisów tytułu II rozporządzenia nr 1408/71, może, pod pewnymi warunkami, przyznawać świadczenia rodzinne pracownikowi migrującemu na podstawie swojego prawa krajowego.
- 59 Otóż w wyroku Bosmann (C-352/06, EU:C:2008:290), w okolicznościach, w których jednocześnie zastosowanie ustawodawstw dwóch państw członkowskich nie prowadziło do kumulacji świadczeń rodzinnych tego samego rodzaju, Trybunał stwierdził, że o ile prawo Unii nie zobowiązuje właściwych organów państwa członkowskiego miejsca zamieszkania do przyznania B. Bosmann spornych świadczeń rodzinnych, o tyle nie można wykluczyć takiej możliwości, jeżeli ze względu na sam fakt zamieszkiwania w tym państwie członkowskim osoba ta byłaby uprawniona do otrzymywania tego rodzaju świadczeń (zob. podobnie wyrok Bosmann, C-352/06, EU:C:2008:290, pkt 25, 27, 28).
- 60 W pkt 31 wyroku Bosmann (C-352/06, EU:C:2008:290) Trybunał stwierdził w szczególności, że w okolicznościach takich jak okoliczności sprawy, której wynikiem był ten wyrok, państwo członkowskie miejsca zamieszkania nie może być pozbawione prawa do przyznawania świadczeń rodzinnych osobom zamieszkującym na jego terytorium. O ile na podstawie art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 osoba wykonująca pracę najemną na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, nawet jeśli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego, o tyle rozporządzenie to nie może pozbawiać państwa członkowskiego miejsca zamieszkania prawa do przyznania tej osobie świadczeń rodzinnych na podstawie swego ustawodawstwa.
- 61 Analogiczny wyjątek od zasady jednego ustawodawstwa, przewidzianej w art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71, został dopuszczony w wyroku Hudziński i Wawrzyniak (C-611/10 i C-612/10, EU:C:2012:339), w którym Trybunał potwierdził, że państwo członkowskie, które nie było właściwe na

podstawie przepisów tytułu II tego rozporządzenia, lecz na którego terytorium pracownik migrujący wykonywał pracę tymczasową i podlegał nieograniczonemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym, może przyznawać zasiłki na dziecko uzupełniające w stosunku do świadczeń wypłaconych w państwie członkowskim miejsca zamieszkania.

- 62 Tymczasem co się tyczy w pierwszej kolejności świadczeń rodzinnych i sytuacji C.E. Franzen, należy stwierdzić, po pierwsze, że podobnie jak ustawodawstwo niemieckie w przypadku B. Bosmann, ustawodawstwo niderlandzkie, którego dotyczy postępowanie główne, nie uzależnia prawa do świadczeń rodzinnych od spełnienia warunku bycia zatrudnionym bądź ubezpieczonym. Tak więc już sam fakt zamieszkiwania w Niderlandach wystarczy, aby dana osoba mogła otrzymywać świadczenia rodzinne, niezależnie od klauzuli wyłączającej przewidzianej w art. 6a lit. b) AKW i AOW, która służy transponowaniu zasady jednego ustawodawstwa do ustawodawstwa krajowego. Po drugie, mimo formalnego zastosowania ustawodawstwa państwa zatrudnienia C.E. Franzen nie miała prawa do omawianych świadczeń socjalnych ze względu na zbyt niską liczbę przepracowanych godzin oraz zbyt niski dochód, jaki osiągała z tytułu pracy najemnej wykonywanej na terytorium tego państwa. Z tego względu, podobnie jak w przypadku sprawy, która zakończyła się wyrokiem Bosmann (C-352/06, EU:C:2008:290), w przypadku C.E. Franzen nie miała miejsca kumulacja świadczeń rodzinnych tego samego rodzaju za ten sam okres ubezpieczenia.
- 63 Co się tyczy w drugiej kolejności świadczeń emerytalnych i dodatku partnerskiego, których dotyczą sprawy F. van der Berga i H.D. Giesena, wydaje się, że materialne warunki przyznania takich świadczeń na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania zostały spełnione oraz że jednoczesne zastosowanie ustawodawstw państwa członkowskiego miejsca zamieszkania i państwa zatrudnienia nie będzie prowadzić do kumulacji świadczeń tego samego rodzaju za ten sam okres, jeżeli owe świadczenia zostaną im przyznane.
- 64 Na rozprawie przed Trybunałem potwierdzono bowiem, że spełnienie warunku zamieszkiwania wystarczy do tego, aby dana osoba była objęta niderlandzkim systemem ubezpieczeń emerytalnych, nawet jeżeli w danym okresie była nieaktywna zawodowo. W sprawach rozpatrywanych w postępowaniach głównych zainteresowani utracili członkostwo w systemie niderlandzkim ze względu na to, że dorywczo pracowali na terytorium niemieckim, ale jednocześnie nie podlegali niemieckiemu systemowi ubezpieczeń emerytalnych ze względu na zbyt niskie dochody.
- 65 W rezultacie należy stwierdzić, że podobnie jak w wyroku Bosmann (C-352/06, EU:C:2008:290) art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 w związku z art. 13 ust. 1 tego rozporządzenia nie stoi na przeszkodzie temu, aby w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniach głównych pracownik migrujący, który podlega ustawodawstwu państwa zatrudnienia i spełnia materialne warunki przyznania takich świadczeń określone w ustawodawstwie państwa członkowskiego miejsca zamieszkania – a jednocześnie jego sytuacja nie prowadzi do kumulacji świadczeń tego samego rodzaju za ten sam okres ubezpieczenia – mógł otrzymać zasiłek rodzinny i emeryturę w państwie członkowskim miejsca zamieszkania.
- 66 W świetle powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, iż art. 13 ust. 2 lit. a) w związku z art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że w okolicznościach rozpatrywanych w postępowaniu głównym nie stoi on na przeszkodzie temu, by pracownik migrujący, który podlega ustawodawstwu państwa zatrudnienia, miał prawo, na mocy ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, do świadczeń z systemu ubezpieczeń emerytalnych i zasiłków rodzinnych państwa członkowskiego miejsca zamieszkania.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 67 W świetle odpowiedzi udzielonej na pytanie drugie oraz w szczególności z uwagi na fakt, że jak wynika z pkt 56 niniejszego wyroku, w przypadku udzielenia na pytanie drugie odpowiedzi przeczącej sąd odsyłający zamierza odstąpić od stosowania klauzuli wyłączającej, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytania trzecie.

W przedmiocie kosztów

- 68 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienionym rozporządzeniem nr 1992/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 18 grudnia 2006 r., należy interpretować w ten sposób, że osoba zamieszkała w państwie członkowskim, która objęta jest zakresem stosowania tego rozporządzenia, ze zmianami, i na podstawie umowy o pracę dorywczą jest zatrudniona na terytorium innego państwa członkowskiego w wymiarze kilku dni miesięcznie, podlega z tego tytułu ustawodawstwu państwa zatrudnienia zarówno podczas dni, w których wykonuje pracę najemną, jak i podczas dni, w których nie wykonuje tej pracy.
- 2) Artykuł 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem nr 118/97, zmienionego rozporządzeniem nr 1992/2006, w związku z art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że w okolicznościach rozpatrywanych w postępowaniu głównym nie stoi on na przeszkodzie temu, by pracownik migrujący, który podlega ustawodawstwu państwa zatrudnienia, miał prawo, na mocy ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, do świadczeń z systemu ubezpieczeń emerytalnych i zasiłków rodzinnych państwa członkowskiego miejsca zamieszkania.

Podpisy